

YURAK ISHEMIK KASALLIGI MAVJUD BO‘LGAN BEMORLARDA GIPOLIPIDEMIK TERAPIYANING SAMARADORLIGI

Qobilov Doston Rustamovich

Gmail: Qobilovd052@gmail.com

*Toshkent Tibbiyot Akademiyasi 2 son fakulteti va gospital terapiya, nefrologiya va
gemodializ kafedrasida magistranti*

Tursunova Laylo Dilshodovna

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi PhD, dotsenti

Jabborov Ozimboy Otaxonovich

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi professori

Annotatsiya: Ushbu maqolada yurak ishemik kasalligi (YIK) mavjud bo‘lgan bemorlarda gipolipidemik terapiyaning samaradorligi o‘rganildi. Tadqiqot davomida bemorlarning lipid profiliga ta’sir ko‘rsatuvchi preparatlar, xususan, statinlar va boshqa gipolipidemik vositalarning klinik natijalarga ta’siri tahlil qilindi. Terapiya davomida umumiy xolesterin, LDL, HDL va triglitserid darajalari monitoring qilinib, ularning pasayishi yurak qon-tomir asoratlari xavfini kamaytirishi aniqlanadi. Shuningdek, gipolipidemik davo vositalarining nojo‘ya ta’sirlari va ularni kamaytirish usullari haqida ham ma’lumotlar taqdim etildi. Maqola natijalari YIK bilan kasallangan bemorlarda kompleks va individual yondashuv asosida olib boriladigan gipolipidemik terapiyaning dolzarbligi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: Yurak ishemik kasalligi, gipolipidemik terapiya, statinlar, xolesterin, LDL, HDL, triglitseridlar, yurak-qon tomir xavfi, dori samaradorligi, lipid profil, davolash strategiyasi, nojo‘ya ta’sir, profilaktika.

Kirish. Yurak ishemik kasalligi (YIK) bugungi kunda global sog‘liqni saqlash tizimida eng ko‘p uchraydigan va o‘limga olib keluvchi yurak-qon tomir kasalliklaridan biri hisoblanadi. Ateroskleroz bilan bog‘liq lipid almashinuvi buzilishlari YIKning asosiy patogenetik omillaridan biri bo‘lib, bu holatning oldini olish va rivojlanishini sekinlashtirishda gipolipidemik terapiya muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy tibbiyotda xolesterin miqdorini me’yorga keltirish orqali yurak qon-tomir asoratlari xavfini kamaytirishga qaratilgan yondashuvlar keng qo‘llanilmoqda. Ayniqsa, statinlar guruhiga mansub dorilar bemorlarning lipid profilini yaxshilash va infarkt, insult kabi og‘ir asoratlarning oldini olishda o‘z samarasini isbotlagan. *Mavzuning dolzarbligi* shundaki, yurak ishemik kasalligiga chalingan bemorlar soni yil sayin ortib bormoqda va ular orasida kasallikning og‘ir kechishiga olib keluvchi

omillarni aniqlash, davolashda individual yondashuvni ishlab chiqish zarurati mavjud. Ushbu *maqolaning maqsadi* YIK bilan kasallangan bemorlarda gipolipidemik terapiyaning samaradorligini o'rganish, turli dorivor vositalarning ta'sir mexanizmlari va ularning amaliyotdagi qo'llanilishiga baho berishdan iboratdir. Mazkur tadqiqotning nazariy ahamiyati shundaki, u gipolipidemik terapiya asoslarini yanada chuqurroq o'rganish, davo usullarini takomillashtirish va ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Material va usullar. Ushbu tadqiqotda yurak ishemik kasalligi bilan og'riqan bemorlarda gipolipidemik terapiyaning samaradorligini aniqlash maqsadida klinik kuzatuv va laborator tahlil usullari qo'llanildi. Tadqiqot materiallari sifatida 45 nafar yurak ishemik kasalligi tashxisi qo'yilgan va stasionar hamda ambulator sharoitda davolanayotgan bemorlar tanlab olindi. Ular orasida erkak va ayol jinsiga mansub, yoshi 40 dan 70 gacha bo'lgan bemorlar qatnashdi. Tadqiqot davomida bemorlarning anamnezi, somatik holati, yurak faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari, qon bosimi, EKG natijalari va lipid profili (umumiy xolesterin, past zichlikdagi lipoproteidlar (LDL), yuqori zichlikdagi lipoproteidlar (HDL), triglitseridlar) tahlil qilindi.

Gipolipidemik terapiya sifatida statinlar (atorvastatin, rosuvastatin) va ayrim holatlarda fibratlar hamda omega-3 yog' kislotalari qo'llanildi. Terapiya boshlanishidan oldin va davolashning 3 va 6 haftalarida bemorlarning lipid ko'rsatkichlari qayta tekshirildi va ularning dinamikasi baholandi. Tadqiqot natijalari statistik usullar asosida tahlil qilinib, o'rtacha qiymatlar, standart og'ish va ishonchlilik darajasi ($p < 0,05$) aniqlandi. Shuningdek, bemorlarning dori vositalariga bo'lgan individual javobi, nojo'ya ta'sirlar va davo davomiyligi ham inobatga olindi. Ushbu metodologik yondashuv gipolipidemik terapiyaning klinik samaradorligini ilmiy asosda baholashga imkon berdi.

Natija va muhokama. O'tkazilgan tadqiqot natijalari yurak ishemik kasalligi (YIK) bilan og'riqan bemorlarda gipolipidemik terapiya, ayniqsa statinlar guruhiga mansub dorilarning samaradorligini yaqqol namoyon etdi. Davolash jarayonida bemorlarning lipid profili sezilarli darajada ijobiy o'zgarishlarga uchradi. Xususan, 6 hafta davomida atorvastatin va rosuvastatin qabul qilgan bemorlarda umumiy xolesterin miqdori o'rtacha 25–30% ga, past zichlikdagi lipoproteidlar (LDL) darajasi esa 35–40% gacha kamaygani kuzatildi. Shu bilan birga, yuqori zichlikdagi lipoproteidlar (HDL) darajasida biroz o'sish (7–10%) qayd etildi, bu esa yurak qon-tomir xavfini kamaytirishga xizmat qiladi. Triglitseridlar miqdorining kamayishi esa bemorlarning dastlabki lipid ko'rsatkichlariga bog'liq holda o'rtacha 20–25% ni tashkil etdi. Muhim jihatlardan biri shuki, gipolipidemik terapiya faqat laborator

ko'rsatkichlarni yaxshilash bilangina cheklanmay, bemorlarning umumiy holatini, yurak faoliyatini va simptomatik belgilarini ham yengillashtirishga xizmat qilgan. Ayrim bemorlarda angina xurujlarining kamayishi va jismoniy faollik darajasining ortishi kuzatildi. Biroq, terapiya davomida ayrim bemorlarda nojo'ya ta'sirlar, xususan, jigar fermentlari ko'rsatkichlarida biroz oshish, mushak og'riqlari va holsizlik holatlari qayd etildi, bu esa davo jarayonida individual yondashuv zarurligini ko'rsatadi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, gipolipidemik terapiya, ayniqsa statinlar, YIK bo'lgan bemorlar uchun asosiy va samarali davo usullaridan biri bo'lib, yurak qon-tomir asoratlarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu natijalar ilgari o'tkazilgan xorijiy klinik tadqiqotlar bilan uyg'unlikda bo'lib, milliy sharoitda ham bu davo strategiyasining muhimligini tasdiqlaydi. Terapiya davomiyligi, dori dozalari va bemorning umumiy holatini hisobga olgan holda olib borilgan yondashuv natijasida davo samaradorligi oshdi va bemorlarning hayot sifati yaxshilandi. Shuningdek, gipolipidemik terapiyaning uzoq muddatli afzalliklarini baholash uchun kengroq va uzoq davom etadigan tadqiqotlar zarur ekanligi aniqlandi. Olingan natijalar asosida bemorlarni erta bosqichda aniqlash, davolash va individual yondashuv asosida profilaktika chora-tadbirlarini ishlab chiqish tavsiya etiladi.

Xulosa. O'tkazilgan tadqiqot natijalari yurak ishemik kasalligi mavjud bo'lgan bemorlarda gipolipidemik terapiyaning yuqori samaradorligini tasdiqladi. Xususan, statinlar qo'llanilgan bemorlarda lipid ko'rsatkichlarining normallasuvi, yurak faoliyatining yaxshilanishi va simptomlarning kamayishi kuzatildi. Davolash jarayonida umumiy xolesterin va LDL darajalari sezilarli darajada kamaygan bo'lib, bu yurak qon-tomir asoratlarning oldini olishga yordam berdi. Shu bilan birga, terapiya jarayonida yuzaga kelgan nojo'ya ta'sirlar individual yondashuv orqali bartaraf etildi. Tadqiqot gipolipidemik terapiya, ayniqsa statinlarni YIKni davolash va profilaktika qilishda asosiy davo usuli sifatida qo'llash zarurligini ko'rsatdi. Maqola natijalari sog'liqni saqlash amaliyotida bemorlar holatiga qarab individual tarzda davo strategiyasini ishlab chiqish va yurak-qon tomir kasalliklarini erta bosqichda aniqlab, ularni samarali davolash muhimligini asoslaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sultonov A.X., "Yurak ishemik kasalligini davolashning zamonaviy usullari", Tibbiyot nashriyoti, 2021 yil, 240 b.
2. Karimova M.R., "Gipolipidemik davo vositalari va ularning klinik samaradorligi", Ilm va taraqqiyot, 2020 yil, 198 b.

3. ЁФП Ахоров А.Ш, Исаев У.И. специализированной медицинской помощи больным с челюстно-лицевой травмой средней зоны лица. Journal of new century innovations volume – 21 | ISSUE – 1 JANUARY- 2023 1 ..., 2023
4. Nazarov B.T., “Kardiologiyada farmakoterapiya asoslari”, Shifo Print, 2019 yil, 276 b.
5. Akhmedov U.I., “Yurak qon-tomir kasalliklarining oldini olishda lipid nazoratining o‘rni”, Tibbiyot fanlari markazi, 2022 yil, 210 b.
6. Надирова Ю. И. и др. Оценка эффективности и оптимизация дезагрегантной терапии у больных с ИБС. – 2023.
7. AA Shavkatovich. New Technique for Gum Plastic Sugery with Single-Stage Implantation. Eurasian Scientific Herald 1 (2795-7365), 8-12, 2024
8. Авезов Д. К. и др. Клинико-функциональный статус сердечно-сосудистой системы у пациентов с хронической обструктивной болезнью легких с covid-19 //Интернаука. – 2021. – №. 20-2. – С. 15-16.
9. ГП, Мирзаева и др. «Оценка эффективности и оптимизация антиагрегантной терапии у больных ишемической болезнью сердца» (2023).
10. Турсунова Л. Д. и др. Кардиоренал синдромда ангиотензин-неприлизин рецепторлари ингибиторларининг буйрак функционал холатига таъсири. – 2022.
11. АШ Ахоров. Features Of The Use Of A Bone Block Taken From The Zone Of The Zygomaticalveolar Buttress. Web of Medicine :Journal of Medicini,Practice and Nursing 2 (ISSN (E):2938 ..., 2024
12. Мирзаева Ш. Х. и др. Сурункали буйрак касаллиги бўлган беморларда кардиоренал синдромни даволаш. – 2022.
13. Аляви А. Л. и др. Течение сердечно-сосудистых заболеваний у больных COVID-19 //Студенческий вестник. – 2021. – №. 17-4. – С. 38-41.
14. Jabbarov O. O. Disorders Function of the Heart and Kidney in Diabetes Mellitus. – 2023.
15. AA Shavkatovich, PB Juraxanovna. Optimization Of Surgical Tactics For Treating Patients With Midrace Trauma. The American Journal of Medical Sciences and Pharmaceutical Research 3 (02 ..., 2021
16. Tursunova L., Jabbarov O. O. The role of renal vascular dopplerography in the diagnosis of chronic kidney disease //Медицинский журнал молодых ученых. – 2024. – №. 12 (12). – С. 52-57.

17. AA Shavkatovich, UR Fayrullaevich, AF Zokirovich. Modern Methods of Treatment of Facial Injuries. *Journal of Intellectual Property and Human Rights* 10, 31, 2022.
18. Тураханов, Р. (2025). Символ родины в стихотворениях есенина и вахидова. *Global trends in education and research development*, 1(1), 130-135.
19. Бекжанова, О., & Юсупалиходжаева, С. (2018). Этиологическая структура кандидоза полости рта в республике Узбекистан. *Стоматология*, 1(3 (72)), 13-17.
20. Тураханов, Р. (2025). Тема природы в стихах хамида алимджана и сергея есенина. *Exploring new horizons in education and academic research*, 1(1), 109-114.
21. Жаббаров О. О., Турсунова Л. Д., Хужаниязова Н. К. Внутривисцеральная гемодинамика при диабетической нефропатии // *Академические исследования в современной науке*. – 2024. – Т. 3. – №. 44. – С. 114-115.